

A Szovjetunióból

Teherautók, mikrobuszok

A Mogürt Külkereskedelmi Vállalat, valamint a Medicor, az Autóker és az Országos Mentőszolgálat képviselői 4 ezer 300 szovjet gyártmányú haszonjármű jövő évi importjáról írtak alá szerződést a szovjet Avtoexport Külkereskedelmi Egyesülés vezetőivel. A járművek között speciális tehergépkocsik, nehéz teherautók, mikrobuszok, pótkocsik és nagy dömperek szerepelnek.

A partnerek tárgyalásokat folytattak a rigai RAF autógyár szakembereivel is olyan kooperációs együttműködés kialakításáról, amelynek keretében tervben felül még 400 mentőautót és mikrobuszt vásárolnának a szovjet cégtől. Az együttműködés alapján a magyar ipar mértőberendezéseket, gumi- és műanyag alkatrészeket, valamint mérőműszereket szállítana a szovjet félnek. (MTI)

Új diagnosztikai teszt

A Reanal Finomvegyszer-gyár és a debreceni Szülészeti Klinika genetikai laboratóriumának szakemberei új készítményt fejlesztettek ki, amelynek segítségével már a terhesség korai szakaszában megállapítható, hogy a magzat gerincacsatornájának csontosodása rendben befejeződött-e. Bár igen ritkán, de előfordul, hogy a gerincacsatorna hiányosan záródik, aminek következményei az egész életre kihatnak.

Mennyit dolgozzunk?

A termelési értekezletet a bérbruttósítás miatt hívták össze. Magyarították a szorzókat és más számtani műveleteket a vezetők, aztán következtek a kérdések. Az asszonyka vagy ötödiknek nyújtotta a kezét. Amikor szót kapott, ennyit mondott: „Kérem, nekem csak azt mondják meg: mennyivel kellene többet dolgoznom azért, hogy a következő évben megkeresett pénzemért ugyanannyit vásárolhassak, mint az idén. A mostaninál többet a két kicsi mellett már nem tudok dolgozni, de azért ez a dolog mégis érdekelné.” Válaszként a következőt mondta: „Mi most pontosan nem tudjuk megmondani, hetente hány órával kellene többet benntöltenie...”

Amikor a reformfolyamat megkezdése először politikai határozatban is megfogalmazódott, már ott szerepelt, hogy elengedhetetlen a gazdaság extenzív növekedési pályáról intenzív fejlesztésre való áthangolása. Több mint húsz évvel ezután is, kérdéseink megválaszolásában szinte csak a „külső” módszerekre tudunk gondolni. A legutóbbi évek látszatstabilizálódásában is a megnövelt munkaidő játszott döntő szerepet. Amikor az értékesebb, nagyobb szellemi tartalmú, ha úgy tetszik, korszerűbb termékek felé kellett volna fordítani a gazdaság szerkezetét, ehelyett inkább a végérmekakat találtuk ki. S így a lefutott termékekből dugig tömjük a külföldi piacokat. S még csodálkoztunk, hogy csökkennek az árak... Hát nem törvényszerű-e, ha a kínálat nő, és a kereslet stagnál vagy éppen apad, akkor az árcédulán is napról napra kisebb számjegyeknek kell megjelenniük? Ez így van rendjén egy működő piacgazdaságban, s ott ezen senki sem lepődik meg.

Gazdaságunkban még friss az újbóli nekilendülés előkészítésének elhatározása. Iparunkból, mezőgazdaságunkból kellene kisajtolni a lehető leghamarabb a piac-kepes, jól jövedelmező termékeket; a lehető legnagyobb tömegben. Csak hogy az elektronika, információtechnika, biotechnológia világában ezeket ne a segéd- és betanított munkásoktól várjuk. (Távol álljon tőlem, hogy lenézzem az ilyen munkát végzőket, hiszen az ő becsületes, ésszerű mennyiségű teljesítményükre is elengedhetetlen szükség van az előbbre jutáshoz. Csak hogy ma a világgazdaság fejlődési trendje nem olyan, hogy kubitalkáltskával, kézzel rakodott gyapottalakkal, zakók élesre vasalásával nagyot lehetne lendíteni egy nemzetgazdaság helyzetén.) Az utóbbi két évtizedben viszont az értékes, termelésben közvetlenül, közvetve és sokszoros áttétellel hasznosuló gondolat anyagi és erkölcsi becsülete annyit veszített határainkon belül, hogy a legerősebb csavarás is alig-alig hozhat elő világot elé kivihető ilyen produktumot.

Van-e egy-két évünk arra, hogy várjunk a bérreformmal? Ennek a legfontosabb feladatának — véleményem szerint — annak az állásfoglalásnak korrigálásának kellene lennie, ami kimondta, hogy a nem fizikai dolgozók fizetése nem növekedhet nagyobb arányban, mint a fizikai területen ténykedőké. S még egy értékelő fordulatot tendenciát sem szabad figyelmen kívül hagyni: ez az úgynevezett termelő és nem termelő elkülönítés. Gazdasági bajaink sokasodtak, az a réteg jutott anyagi többlet, akinek a keze alól — a szó szoros értelmében — kikerült az eladható, pénzre átváltható produktum. Csak hogy immár bebizonyosodott, ez a megoldás még a „tűzoltáshoz” sem elegendő. A távlatokban való bizakodáshoz pedig a sokoldalú embert felnevelők becsülése is elengedhetetlen.

Az ezt az írást indító példában szereplő asszonyka arra talán még nem gondolt, hogy két gyermeke ellátásában a családi pótlék jövőre kisebb anyagi támaszt ad majd, mint az idén. Mert a legjelentősebb áremelkedések között kerül majd be az évkönyvekbe a gyermekruha, a gyermekbútor áruvá, s akkor még nem kalkuláltuk az élelmiszerek drágulását. Ezt a kormány által most megígért, gyermekekenti havi 400 forintos családipótlék-emelés a legszorosabb számításokkal sem fedezheti. A szakszervezetek egy százassal többet akartak volna. Természetes, hogy a közvélemény nem elégíti ki a SZOT és a kormány tárgyalásáról kiadott közlemény „nincs rá pénz” tömörsége. Korrekt válasz csak a költségvetés többi kiadásainak felsorolásával és ezek csökkenthetetlenségének megokolásával lehetséges.

A szeptemberi, bizakodó hangulatban véget ért Országgyűlés óta az országos hangulat bizonyos mértékű komorodása, és néhány területen a „visszarendeződés” jelei tapasztalhatóak. Ez utóbbira egyetlen példát engedjenek meg az olvasók. Kora őszelőn még különböző számítógéssokkal az látszott igazolódni, hogy a nyereségesen gazdálkodóknál eredményük 40 százaléka maradhat meg, saját felhasználásra. Ma ez az arány attól függ, hogy ki számol. Kormányzati körökből 70 százalékos elvonásról hallani. (Ez is lényegesen magasabb a korábbi verzióknál!) Ha a vállalatok becslének, akkor még kevesebb a szabad rendelkezésre maradó összeg. Persze, mert ők kalkulálják például a bruttósítás költségeit is, no meg, ha egy kicsit sírnak — tudják az előző évek gyakorlatából —, akkor arra sem lehet ráfizetni...

Szóval, itt vagyunk a kellős közepén az idei béreink jövő évi viszonyhoz való felszorzásának. A cél: a nettó keresmény mindenkinél változatlan maradjon. Pedig lehetőség lett volna most az értékesebb munka jobb megbecsülésére és a túlzottan megfizetettek előjogainak valamelyes megnyirbálására. Csak hogy a közhangulat sem szereti a differenciálást. A nivelláció, az egyenlődség nálunk már tradíciókra tett szert. Az Őlet november 12-i számában szemléletes táblázatot közöl a Tárki adatbankjából, amely bizonyítja, hogy mennyire megnyirbálna a közműves és a kisebb üzlet tulajdonosa jövedelme mellett a közvélemény a körzeti orvosok (hálapénz nélkül), a nagyvállalati vezérigazgatók és a miniszterek fizetését is. Pedig az utóbbi három területen nem is nagyok a bérek ahhoz az értékhez képest, amit ezek az emberek feladatuk jó elvégzésével teremteni tudnak.

Jelenünkben óriási veszély az, hogy a magasabb összegek odaítélésében jócskán szava van a kevesebbet keresőknek is. S itt lép be a „közhangulat”: ők nemcsak az elvégzett munka értékéhez, hasznosságához, hanem saját boricájuk vastagságához viszonyítanak. A nagyobb teljesítményhez nagyobb erőfeszítés és szellemi befektetés kell. (Ez valószínűleg kevesebb időt vesz igénybe, mint a dolgozatok megsokszorozása...) S ha az ilyen produktumot felmutatók illetményét munkához szükséges idő alapján számolják, akkor legközelebb valószínűleg hatvanszor is megmondhatja a nagyobb értéket létrehozó, hogy megéri-e bére az erőfeszítést.

Tudom, nem került szóba valamennyi — a várható munkamennyiségünkkel kapcsolatos — tényező az előző sorokban, de talán egy keveset abból is sikerült érzékelteni, hogy korántsem egyszerű dolog a nemzetgazdaság stabilizációs és kibontakozási programja.

Böle István

Váltás előtt: adógondok

Hétköznapjaink száz gondja a jövőben újabbal gyarapodik, az életünket kísérő félmek sorába új elem kerül: az adórendszer gyökeres megváltozása, az ezzel járó bizonytalanság. Ezek a gondok, félmek nagyobbak az indokoltnál, hiszen igazából széles körben még nem ismert a bevezetésre kerülő adórendszer, és a sötétben való hadakozásban az ellenség mindig nagyobbak látszik. Az aggódalmak feloldásában a tisztán látásnak igen nagy a szerepe. A lakosság adóztatását végző szervezet egyik jelentős feladata, hogy tájékoztató, tanácsadó tevékenységet is végezzen, növelje az állampolgári jogismeretet.

Széles e hazában ma a legismertebb kérdés, a napjától öt éven keresztül legaktuálisabb beszédtema, kell megőrizni. Bizonylat, mindenki megszerzett jövedelempozíciójának megtartási esélyeit latolgatja. Ahogy mondani szokás ebben az évben a vízszapból is az adó folyt, de talán mégsem elvetélt kísérlet, hogy egy újabb tájékoztató sorozattal megpróbáljuk az ismeretlenség kódját némileg oszlatni.

A magánszemélyek jövedelemadóinak rendszereinek célja a demokratikus szabályozás. A jövedelmeket egységesen kezeli, és az arányos közherviseles elvét a korábbinál következtetesebben érvényesíti. Lehetővé teszi a munkaerőnek — mint termelési tényezőnek — a valóságban, a gazdaság egészében azonos értékelését.

Az új adórendszer fő jellemzői: a különbözős forrásokból származó jövedelmek együttes (összevont) adóztatása; a jövedelmek egységes, sávosan progresszív terhelése; a társadalmi, gazdasági szempontból indokolt preferenciák érvényesítése; új technikai megoldás, az ön-adózás bevezetése.

Mindenekelőtt szót kell ejteni magáról az adókötelezettségről, arról, hogy kik fizetnek és mi után, vagy ahogy a jogászok fogalmaznak: ki az adó alanya és mi az adó tárgya. Nos, az adóalany a természetes személy, életkorára, cselekvőképességére tekintet nélkül, ha jövedelemmel rendelkezik. Ennek megfelelően adóalany lehet a gyermek is, de hasonlóképpen az ügyei viteléhez szükséges beletáti képességgel nem rendelkező személy (szellemi fogyatékos) is.

Az adót a megszerzett összes jövedelem után kell fizetni, tehát a magánszemély egy évben megszerzett valamennyi jövedelme összevontára kerül. A szabály az, hogy minden jövedelem után adót kell fizetni, de a törvény egyeseket adómentesnek minősít, illetve a felhasználás céljára tekintettel az adóalap kiszámítása során lehetővé teszi az össz-jövedelem csökkentését.

Az adókötelezettség nem egyszerűen az adófizetési kötelezettség. Azon túl kiterjed a bejelentési, nyilvántartási, adóbevallási, adómegállapítási, adóelőlegfizetési, bizonylatmegőrzési, valamint vagyonnyilatkozattételi kötelezettségre is. Az adókötelezettség tartalmi elemeiről részleteiben külön jogszabály, az adóigazgatási eljárás rendelkezik.

Az adókötelezettség felsorolt elemei közül a bizonylatmegőrzésről néhány gondolat. Egy majdani adóellenőrzés a bevallás felülvizsgálata során joggal kéri az abban szereplő bevétel-kiadások igazoló iratait, bizonylatait. Ezeket a jövede-

vétel hányadában állapítja meg az arra eső jövedelmet, az afeletti rész költségként elismeri. Így jár el a szerzői jogvédelem alá tartozó tevékenységből, találmányokból, a mezőgazdasági kistermelésből, egyes építmények hasznosításából származó bevételek esetén.

Ha az adott bevételre nincs a törvényben kifejezett rendelkezés, a jövedelem meghatározása úgy történik, hogy a bevétel megszerzője szembeállítja a felmerült és bizonylatolt kiadásait a befolyt bevétellel. Tizenkétezer forintos költség elszámolásai nincs szükség különleges könyvvezetésre, de ahol az elismerendő költségek ezt a határt meghaladják, a nyilvántartásokat a vállalkozókra vonatkozó szabályok szerint kell vezetni.

Adót természetesen csak megszerzett jövedelem után kell fizetni. A megszerzés időpontja az, amikor valaki a vagyoni értékhez hozzájut. Ha a bevétel nem pénzbeli, akkor a megszerzés a birtokbavétel napja, banki teljesítés esetén a jóváírás napja. Ha munkaviszonyból származó előző évre vonatkozó munkabért január 15. napjáig fizeti ki a munkáltató, az még december 31. napján megszerzett jövedelemnek tekintendő.

Van olyan bevétel is, ami nem jövedelem. Természetesen ez nem adózik. Ezek közé tartozik a hitel, a kölcsön, a vállalkozásból kivont befektetés, továbbá az adó-visszatérítés összege.

Az eddigiekből az tűnik ki, hogy minden jövedelem után adót tartozunk fizetni, persze kivétel amit a jogszabály mentesnek nyilvánít. Hogy miként teszünk eleget ennek a kötelezettségnek, a sorozatunkban következő ismertetések fogják tartalmazni: mentességek, kedvezmények; munkaviszonyból származó jövedelmek, mezőgazdasági kistermelés jövedelmei; a vállalkozás személyi jövedelemadója; ingatlanok, ingó dolgok és vagyoni értékű jogi átruházásból származó jövedelmek; egyes építmények hasznosításának jövedelmei; betétek, értékpapírok jövedelmeinek adóztatása; az adó megállapítása és megfizetése, a magánépítkezések forgalmi adója.

(Sorozatunk egyes részeit pénteki számunkban találhatják majd a következő hetekben olvasóink.)

Darányi István

Szamara gépkocsik átadása

A Merkur Személygépkocsi Értékesítő Vállalatnál befejeződött a Szamara típusú módosításra beadott igények feldolgozása; az eredeti megrendelés kelte szerinti besorolást számítógéppel végezték. November végéig minden megrendelő megkapja az új sorszámat, tizezret már postára adtak. A típusmódosítással csaknem 24.000 Lada megrendelő élt.

A vállalat budapesti, debreceni és győri telepén november 23-án, hétfőn megkezdik a Szamara típusú személygépkocsik átadását.

A Merkur egyben értesíti vásárlóit, hogy — a gyártó-mű által tervezett módosítás és a beszerzés bizonytalansága miatt — november 30-tól szünetel a Zastava típusú személygépkocsira a megrendélfelvétel és a típusmódosítás.

Drogkirakat az utcán

A szegedi drogambulancia munkatársai és segítői kábítószer-ellenes kirakatot készítettek a Centrum Áruház előtt

Az áruházról ingyen kapott vitrin a város egyik forgalmas pontján a különböző kábítószeres betegségeinek leírásával, a főlismerhetőség jegyeinek részletezésével tisztázza a nar-kotikumok fogalmát, és megrázó Csongrád megyei adatokkal igyekszik felhívni a figyelmet a betegség veszélyeire. A kirakatba kitett táblák alapján megadható lehetőséget kínálnak a gyógyulás formáira minden veszélyeztetettnek. Képünkön (Schmidt Andrea. felv.) a kábítószer rabságába esett ember agyagszobrának megdöbbentő látványa készíti megállásra a járókelőket.

